

רשות ההגבלים העסקיים

החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור מאישור הסדר כובל הסכם בין י.ב.מ ישראל בע"מ לבין משווקיה המורשים

1. פתח דבר

ביום 26 ביוני 2001 הוגשה בקשה למתן פטור לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן: "חוק ההגבלים העסקיים"), להסכם בין י.ב.מ ישראל בע"מ (להלן: "י.ב.מ") לבין משווקיה המורשים (להלן: "המשווקים המורשים") בדבר אישור מתן הנחה גבוהה מההנחה המקובלת בי.ב.מ למשווק מורשה על פי בקשתו המיוחדת, והתניית ההנחה בביצוע מכירה ללקוח במחיר מקסימלי המוגדר ע"י י.ב.מ.¹

לאחר שבחנתי את ההסדר ואת הכבילות המצויות בו, כמו גם את השפעתם האפשרית על התחרות בשוק הרלוונטי, ולאחר שנועצתי בועדה לפטורים ולמיזוגים, שוכנעתי כי הכבילות אינן מגבילות את התחרות בחלק ניכר של השוק המושפע מן ההסדר, וכי הן אינן פוגעות פגיעה של ממש בתחרות בשוק כאמור, כי עיקרו של ההסדר אינו בהפחתת התחרות או במניעתה, וכי אין בו כבילות שאינן נחוצות למימוש עיקרו. מטעמים אלו ראוי ההסדר לפטור לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, בשל הנימוקים שיפורטו להלן.

2. ההסכם

י.ב.מ עוסקת בשיווק מוצרים עתירי טכנולוגיה בישראל ובכללם מערכות ממשפחת המחשב האישי, שרתים, מערכות הדפסה, מערכות אחסון ומוצרי תוכנה, לרבות תוכנות הפעלה ושירותים נלווים. רוב המוצרים אותם משווקת י.ב.מ מיוצרים ע"י חברת האם International Business Machines Corporation וחברות הבת שלה.

---

¹ לבקשת הפטור דן קדם פטור שנתן הממונה ביום 11 דצמבר 2000 ל"הסכמי י.ב.מ עם שותף לעסקים" בין י.ב.מ למשווקיה המורשים (להלן: "ההסדר העיקרי"), שעיקרו בהסדרת היחסים בין י.ב.מ לבין משווקים מורשים מטעמה [תיק פט' 3965].

המשווקים המורשים הם משווקים להם אישרה י.ב.מ. לשווק את מוצריה ושירותיה ומכונים Business Partners. ההסדר הנדון מתייחס לקבוצת משווקים המכונה ²Remarketers – מנהלי עסקים הרוכשים מוצרים ושירותים של י.ב.מ. על מנת לשווקם. משווקים אלה נחלקים לשלושה סוגים: Resellers, Distributors ו-Solution Providers.

ההסדר העיקרי שעניינו, כאמור, הסדרת מערכת היחסים בין י.ב.מ. לבין משווקיה המורשים, אינו כולל תיאום מחירים, אף לא הכתבת מחירים, בין י.ב.מ. למשווקיה המורשים. המשווקים המורשים חופשיים לקבוע את המחיר שייגבו מהלקוח (End User). **ההסדר הנדון** נועד לאפשר למשווק המורשה לקבל מי.ב.מ., על פי בקשתו המיוחדת, הנחה במחירי המוצרים הנרכשים על ידו מי.ב.מ., בשיעור גבוה מן ההנחה הרגילה אותה הוא נוהג לקבל. הליך זה מכונה בהסכם "Special Bid". לדברי י.ב.מ., מטרת ההנחה המיוחדת היא לאפשר למשווק המורשה להוזיל את המחיר שישלם הלקוח הסופי עבור המוצר הרלוונטי, תוך התחשבות במחיר המירבי שמוכן הלקוח הפוטנציאלי לשלם, וזאת מבלי לגרום לפגיעה בעמידותו הכלכלית של המשווק.

הכבילה שבהסדר, עניינה בכך שלאחר שאישרה י.ב.מ. למשווק המורשה את ההנחה המבוקשת בטופס הבקשה ("Marketable Price"), אותו משווק מחויב כלפי הלקוח הרלוונטי במחיר מקסימלי בהתאם לגובה ההנחה שאושרה למשווק, וי.ב.מ. תפקח על עמידתו של המשווק בהתחייבותו להוזיל את מחיר המוצר ללקוח בהתאם לדיווחו.

3. השפעת ההסכם על התחרות

עמדתם של דיני התחרות כלפי הכתבות מחירים היתה מאז ומעולם שלילית והן סווגו כמזיקות מעיקרן (Illegal Per Se). ברם, לא מכבר החליט בית המשפט העליון של ארה"ב³ כי כאשר מדובר בהכתבת מחיר מקסימלי "אמיתי" (שאינו מסווה למחיר אחיד) אין כל דיעה מוקדמת שלילית כנגדה.

מצאתי כי אין בכבילה כדי לפגוע בתחרות, מהטעמים הבאים:

ראשית, מדובר בקביעת מחיר מירבי ללקוח, תוך פיקוח של י.ב.מ. על מתן ההנחה בפועל ללקוח. במצב הדברים שבפני בו נקבע המחיר המירבי רק בכדי לוודא כי ההנחה הניתנת על ידי י.ב.מ. מועברת לצרכן הרוכש – אין בכך כל פגיעה פגיעה בתחרות;

²על פי ההגדרה בהסכם העיקרי.

³ State Oil Co. v. Khan, 522 U.S. 3, 118 S.Ct 275, 139 L.Ed.2d 199

שנית, המוצרים והשירותים הכלולים בהסדר⁴ מוגבלים, ונתח השוק של י.ב.מ⁵ מצומצם באופן שאינו מאפשר לה להפעיל כוח שוק; **שלישית**, אין מדובר בקביעה שיטתית של הנחות מיוחדות, אלא יש ליזום את ההליך לגבי כל עסקה בנפרד וקיימת האפשרות לסגת ממנו.

לאור האמור לעיל, הכבילה הנוצרת עם אישור ההנחה על פי ההסדר אינה פוגעת פגיעה של ממש בתחרות.

4. סוף דבר

לאחר שנועצתי בועדה לפטורים ומיזוגים, ראיתי לנכון להשתמש בסמכות הנתונה לי בסעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים ולהעניק את הפטור המבוקש.

תקפו של פטור זה – 3 שנים מיום שניתן.

בהתאם לסעיף 15(א) לחוק ההגבלים העסקיים נתונה החלטתי זו לערר בפני אב בית הדין להגבלים עסקיים על ידי איגוד עסקי, ארגון צרכנים או כל אדם העלול להיפגע מההסדר הכובל עליו ניתן הפטור.

דרור שטרום

הממונה על הגבלים עסקיים

ירושלים, י"ג תשרי, תשס"ב

30 ספטמבר 2001

⁴ שרתים מסוגים שונים, מוצרי אחסון, קופות רושמות ומדפסות.

⁵ ר' החלטת הפטור מיום 11 דצמבר 2000 בעניין ההסדר העיקרי.